

16/12/03
08 58 07 6

א ר כ י ו ן   ה ה ג נ ה
ר י ש ו ם   נ ת ו נ י   ע ד ו ת

UPED000M
HY8

הסימול מוזן במבנה 88888 9999 כאשר 9999=פוליגל, 88888=עדות עם אפסים מובילים
סימול 228 00012 סימול ישן _____ , _____

*שם מעיד לישינסקי יעקב _____
*אינטרנט 2 סומן לאינטרנט ללא תמונה
תאריך מסירת העדות 1011800 *סטטוס _____

נושא העדות לישינסקי יעקב - _____
(המשך - חלקי מעמוד 17 של העדות) _____
אחזקת המטעים, אנדוקוטות מחיי האנשים בטבריה, ביבנאל ובגליל _____
כולו המורים ביבנאל ואחר כך בטבריה אחרי תקופת ילדות קצרה גם _____
במטולה (להמשך יש להקיש F10) _____

התקופה עליה נמסרה העדות 1011900 עד 31121920
הערות מקלטות זקני הישוב בגליל, מארכיונם הפרטי של בלהה ואורי שרפמן, _____
בית גן יבנאל, יולי 2008 _____

השאלת העדות *יעד _____ *מחסן _____ ארון _____ צד _____ מדף _____ פוליגל _____
25/09/2003 RNN מעדכן אחרון _____

עזרה קרא הוסף עדכן בטל מלמ תקציר הבא נקה הצגת סרגל חזור סיים

24	16	14	13	12	11	10	9	8	7	6	2	1
----	----	----	----	----	----	----	---	---	---	---	---	---

זכרונות אלה, הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שמשון מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

מטעים - עד שהיה לנו מים ... המטעים באו בלי השקאה. כמוכר
שהפרי היה יותר טוב, אבל הפרי היה יותר יפה, הכמות היתה קטנה
אבל האיכות היתה יותר טובה מהפרי של היום - עם המים. והיום יש
לנו מים. אז עלה לנו ביוקר - 14 גרוש קוב מים בשביל להשקות
מטעים, זה בנקרופט... ובמושבה, לשימוש - אנחנו משלמים חצי לירה
לקוב. זה הרבה מאוד כסף. אבל אין לנו ברירה, מה לעשות?

(האישה מדברת וכולם מדברים יחד, אי אפשר להבין דבר)

אז היו נוסעים מיבנאל, דרך מטולה,
"... עלמה, תביאי קקאו, ואני אקח סוכר" אז היא אומרת: "והעיקר,
לקחתי אותה בכנף של החולצה שלה, שמתי את הסוכר עם הקקאו
וערבבנו, ועשינו שוקלוד". ככה היא ליכלכה את החולצה, וחייקה
התחילה לחבוט בי ולהכות בי מכות רצח ולא עשיתי... ואחר כך, אני
ניגנתי בתזמורת בסבריה, היתה לי חצוצרה. באתי ליבנאל עם
החצוצרה והייתי מצחצח את החצוצרה, אבל בכדי להבריק את החצוצרה,
אז היינו מורחים גיר כזה, שלא יהיה עקבות אצבעות; לא ישאירו על
הנחושת - סימנים; ועטרה סחין, יחד איתו, נתנה לנו לצחצח בערב
הפסח אחרי שהכשירו את כל הבית - את המיחם. הרתחנו את המיחם עם
לימון, ועם בראסו וזה, אז אני אומר לעטרה: "יש לך גיר?" אז היא
אומרת: "לא, אין גיר" אז מה - "את יודעת מה? תביאי קמח" היא
הלכה, ואני לא הלכתי לחנות, היא הלכה לחנות; היה כבר ערב פסח.
אז רוב הבית היה כשר. היא הלכה לחנות והיא הביאה חופן של קמח.
ואני... התחלנו לשפשף את המיחם בקמח, והסבא שלה, רב' נטע -

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שחפמן מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

יהודי זקן, מזוקן, הדתי הזה, ופתאום רואים את כולנו - "מה אנחנו עושים?" אוי ואבוי! ערב פסח! עשו חמץ את כל הבית!" עבד אצלם חיים לב טוב, היה - פועל שלהם היה. חיים לב טוב; שהוא חירז - אחר כך התחתן עם לאה, התחילו לחפש את זה, אני ברחתי כל עוד נשמתי כי, ברחתי לבית גן. עד שהביאו אותי לראות. ברחתי לבית גן. כל הבית היה חמץ מחדש. היה צריך להכשיר את הבית. היה ... אבל הלכו להביא אותי לסדר. לא רציתי לבוא לסדר. דווקא יצחק הביא אותי חזרה; הוא אומר: "אתה היית כל הזמן שמה? עשית מה שעשית? אני אביא אותך." פחדתי פחד מוות, עד שחיים לב טוב בא; "יצחק!" ולקחו אותי חזרה להיות שמה. עוד את זה אספר לכם; כשהדודה משאן-חאי הגיעה, ועלינו כולנו להתארח אצל חייקה והיה למזלי אכסניה, שני חדרים, אבל לא היה מקום לישון - קודם, אני ישנתי בחוץ בין שני עצי ה... בין שני העצים על מיטה; ואני זוכר שהדוד בא, ועל הבוקר ... אני ישנתי - עוד מוקדם, והוריד את השמיכה ממני, כמה שאני התביישתי! ישנתי בלי פיג'מות, בלי תחתונים - בכלל לא היה לנו תחתונים! לא היה לנו כסף לקנות תחתונים! - "מי ... איפה תחתונים?" - למי היה כסף לקנות תחתונים? אז הוא התפלג: "מה זאת אומרת אני ישן בלי פיג'מה, בלי

ארכיון ותיקי היישוב בגליל
כל חזכויות שמורות
לבלחה ואורי שרפמן
בית גן יבנאל טל 06750488

-הרי אתה כבר היתה מבוגר

אני גם... זה היה ב-1925, כן 27..; עכשיו, אני חוזר חזרה לסבריה, אני רוצה לספר להם על התנאים הקשים; כשהיינו משכירים את כל החדרים, לי לא היה איפה לישון, אז היו במטבח - היה לנו

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרמון מיבנאל, והם רכוש הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

שולחן עבודה, שיש לא היה - היו עושים מפח מגולבן, ולמעלה היו מחזיקים גם את הסירים. ודרך העמודים של הביוב, היו עולים חולדות כמו חתולים. אני זוכר שאני הייתי לובש - במעיל ששלחו לי משאן-חאי, סמרטוטים - היו שולחים לנו בגדים משושמים - מעיל חורף; במעיל חורף הזה ישבתי - שכבתי - ישנתי על הפח, לא היה לי איפה לישון, כי לי היה את הספה, ולי לא היה... כי מסרנו את המקום לאורח שישון; והחולדות - אני זוכר בלילה אחד ניגשה חולדה והתחילה... פתחתי את העניים ואני רואה, היא מרחתת לי לפני העניים; התאבנתי! אני שומע מלחמה בין הסירים והחולדות, אחד על השני - פחד מוות. עמדתי על הקרש כל הלילה. כך זה היה, בבוקר הייתי עוד קם והייתי בוכה - איפה היה לי לישון? לימים, לימים, הצליחו לקחת - באחזות קבר, שמה, אצל סאלח, שהיה מוביל לנו מים בפחים - לקחת חדר שאנחנו יהיה לנו איפה לישון. כי במלון לא היה איפה להתאכסן. כך שזה לא רק בעיה כמו היום. היינו מודעים לקשיים, והיינו צריכים ללכת לעבוד; אחר כך ללכת ללמוד, צריך לעזור.

- ואיפה היה יהושע, באותה תקופה?
יהושע - כבר היה לו... יהושע היה כבר - היה לו - "גן המשמח", הוא היה גנן בטבריה, ואחר כך הוא עבר לחיפה.
-הוא בנה את...?
ויהושע נטע... - כן; אם בטבריה, אז אני ניגנתי בתזמורת, וכשהברט סמואל הגיע לטבריה וקראו את קרית שמואל על שם הרברט סמואל, אז אני עם התזמורת - ניגננו את... קבלת פנים, להרברט

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרפמן מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

סמואל, בטבריה. אותו דבר היה כשבא סוקולוב, ב-1925, גם כן
ניגננו. היה כנס של כל בתי הספר. הייתה לי תמונה עוד עם ציונה
בן גליל, שעמדה לידי. הבן של ארז לקח לי את זה. בכל מקום...

-מי היו המורים שלך בטבריה?

המורים שלי, הראשון היה ... - ביבנאל היה ארליך, ויש לי
הרצאה על ארליך, שמה אני גם מדבר על יצחק שאופמן, איך יצחק
שאופמן הגיע למסחה, וממסחה עלה למטולה. איך הקשרים שלו עם
ארליך... זו הייתה אהבה ממבט ראשון. ארליך, ווינבוג, אהלי,
חורגין - נוספר חורגין, ברובסקי, גנון - מורה לאנגלית -
"common fight", כן - "common fighter".

אתה כבר היית במטולה.

אני חוזר חזרה למטולה; נולדתי במטולה, ואני זוכר את אחותי
שרה - לא הספקתי כי - כמו שאמרתי בילדותי, היא התחתנה תקופה
קצרה לאחר לידתי. אבל מה שאני יודע, שאימא היתה נוהגת מידי פעם
כפעם לנסוע ליבנאל, בכל שמחה או כל לידה היתה נוסעת לבית גן,
לעזור לשרה. שרה גם, כמו שסיפרתי לכם בהתחלה, בילדותה היתה ...
התחילה מאוחר ללכת, והיתה מתקשה בביצוע הרבה עבודות. ואמא,
שהיתה במטולה, היתה נוהגת לעשות ... אחר כך, כשכבר כל עול
הפרנסה והקיום עבר עליה בטבריה, הדברים .. נבצר ממנה לסעוד את
שרה, כפי שהיה. האמת היא ששרה, בתנאים של חקלאות, היה לה קשה;
היה לה קשה להתמודד כי היא היתה בדרך כלל יותר אשת ... הומנית,
ידעה ספר, אהבה ספר, היתה קוראת הרבה, וכאן - גם בי וגם יצחק,

ארכיון ותיקי היישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלחה ואורי שרפמן
בית גן יבנאל טל 06730488

וכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרמון מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: סבת התשמ"ט

כשקראו ספרים, היה להם גם עניין משותף בקריאה. אבל, אם אני חוזר לילדותי, אני רוצה לספר לכם גם... אני זוכר עוד... הלכתי לגן במטולה, בודאי; ואם עכשיו זכינו תפוזים, אז אני זוכר את השיעור בגן הילדים; ינוני, שאלת אותי אם דברנו עברית. בגן הילדים, כימים ההם, היה שיעור על התפוז, על הפרדס; והבאנו תפוזים, קילפנו אותם, ועשינו ריבה, ועשינו סרטטים של תפוזים, ורקמנו תפוזים עם חוטטים זהובים. ולימים, כשאשתי המורה היתה מעבירה שיעור לדוגמה, על הפרדס, בבית הספר בחיפה, זכרתי שקדמו לה מורות וגננות במטולה - לפחות עשרות שנים קודם, וגם בשפה עברית על הנושא של התפוז והפרדס.

אני זוכר גם את אירוסי... אחותי - שוב בהתערבות אמא; ראתה, חיזרו רבים רבים, אבל שוב אמא - איש עבודה חקלאי עם... - איכר, והשפיעה עליה והיא התארסה לגרשון. ואני זוכר יפה, אני זוכר יפה, גרשון אהב אותי מאוד מאוד. ויום אחד במטולה, היינו הולכים לגן הילדים גם אחרי הצהריים. וגרשון עשה לנו מסיבת אירוסין שלו עם אחותי, ואני עם הילדים, לא הלכנו לגן הילדים אחר הצהריים, זו היתה מין שביתה כזו. למחרתו, קיבלנו עונש, קראו להורים - "מדוע לא באנו...?" הכננו סוכריות, ועשינו שמחה שלימה. בגליל, הוא עשה שמחה לכל הילדים של גן הילדים. וודאי, היה לה גם מחזר אחד, אחר כך היה איש ביתגו, דב גופר, גופו; אני זוכר הוא הביא לי... בוודאי ובוודאי שאם צריך לספר על מטולה, על לפחות אספר עוד קוריוז אחד. היתה מחלת טיפוס במטולה. אני הייתי ילד, אולי בן שלוש, או ארבע; היו לי ארבע

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני הישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרמון מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך טבת התשמ"ט

צמות, הייתי לבוש נאה; אחותי ראתה, היתה מסרקת אותי עם צמות, ואז התקנאתי, ראיתי את בני משפחת פייגין, פייגלין ממולינו. באו כולם, סיפרו להם את השערות עם גולחה, אצל וויינשטיין בחצר, ואני התקנאתי - כולם עם גלוחות; כל במושבה הלכו עם שערות מגולחות, תספורת קצרה, ואני קינאתי בהם. - "מה זה - אני הולך עם צמות, והם כולם זה?" ראיתי בזה מין אתגר. אני אינני יודע מניין, שהישגתי איזה "סחסות" - "סחסות" זה מין מטבע נחשית תורקית כזו שחוקה, והלכתי לוויינשטיין, והלכתי כמו... כולם חיכו בתור אצל וויינשטיין - היתה לו מכונת תספורת, ובאתי לקנטרה - סככה אצל וויינשטיין, ואמרתי: "אחותי שלחה אותי להסתר, גם כן." נתתי לו את ה"סחסות", הוא הושיב אותי על הכסא, וסיפר לי את ארבעת הצמות, ואני חזרתי הביתה - עם ארבע צמות הביתה, ואחותי מקבלת אותי והיא שואלת אותי: "ילד' מה אתה רוצה פה?" היא לא הכירה אותי ברגע זה. והיא בכחה והיא התאבלה איזה שלושה או ארבעה ימים, מיררה בככי על שגילחתי את הצמות. ובכן, הייתי פוחד ללכת לגן, ויונה פייגל היתה מעבירה אותי - היה כלב אצל משפחת מקרובסקי. הייתי פוחד לעבור. ואז הציגו גם במטולה, אני זוכר, את ההצגה של איזה רופא עם הרצל; ואני הייתי הרופא, והיו קוראים לי: "סופולטוריסט" - שלא יכולתי לבטא יפה את הק', ואת הר'; והציגו הצגה בבית ספר, ואני הייתי הרופא והייתי צריך לתת את ה"רצפט". היום אנחנו אומרים - "מתכון" או הדברים האלה, ואז בכל אופן, לגמרי היה ברור שזו עברית. אבל השתמשו עם מלים לוועזיות. היום, אני יודע שזה לא הזיות. בגן הילדים, אני גם זוכר את ההתקפות של הדרוזים. פעם, אני זוכר, התקפת הדרוזים שהתנפלו על המושבה ודהרו במושבה וירו. היו טוענים את הרובים על ידי מילוי דרך

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי ששמן מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: סבת התשמ"ס

הקנה. אני גם זוכר שהיינו מתאספים, לוקחים כסותות וכרים על הראש והולכים לישון בלילה בבתי המרכזיים במושבה, בית פרידמן, יעקבזון - שהיו בנויים בתי אבן. שמה, נשים היו שומרות מסביב סביב, והגברים הבטיחו את השמירה מסביב סביב. ביום אחד, שלחו אותי להשקות את הפרות, בתור נער קטן במרא, ואני באתי הביתה בבכי "גנבו לי את העדר! את הפרות!" ואני זוכר שפנחס שנירסון היה מן השומרים בכית שלנו, ורצו כולם למרצ ופתחו לו את הראש לשנירסון. הוא בא הביתה, אמא חבשה לו, ולשנירסון היה מין כחם כחול על הפנים, באופן קבע. אני תמיד חשבתי שהכתם הזה - זה מהמכות שהוא קיבל ברמא... קיבל ברמא. אבל בביתנו, בדרך כלל, היה בית ועד. גם אמא, היתה נוהגת לבשל, היתה מספרת שכשהיו שמחות במושבה, היו מגדלים אווזים, והיינו הולכים לרעות את האווזים; והיו האווזים האלה - כלילה שוחטים אווזים ועושים שמחות, ואמא היתה אומרת: "כל היום היו עובדים, ובלילה היו רוקדים". לימים, כשאני כבר הייתי מפקד במכבי אש, ואמא התארכה אצלי, לקחתי אותה בשמחה להראות את ממסן הנשק - שיש לנו נשק ומאוזים, והיה מהנדס אחד - פרצובסקי - היום הוא מהנדס בסוכנות; הוא היה אחראי על המחסן נשק. אז הוא אומר לה: "זה מאוזר". "תראה לי, תראה לי, נו, אתה יודע לדרוך אותו" - בוודאי שהוא התקשה, אז היא אומרת: "תן לי, תן לי, תן לי, אני אראה לך!". אז היא אומרת: "הו, כשאתה עוד היית ילד קטן, או שעוד לא נולדת, אז אנחנו כבר במטולה, ידענו להשתמש בנשק." והתפלאו, היו חברים שהתפלאו. בכל אופן, כאלה היו החיים. עכשיו, אם לדבר על תקופת יוסף לישנסקי, אז אם זה... אני זוכר את יוסף לישנסקי, רק באחד הביקורים שלו במטולה, כשהוא הלך עם כובע סרופי, עם בריטצ'ס

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שפמן מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

והיו שרים לוג "יוסל'ה ויסטרוס'לה", אבל כל היתר, מאום, סיפורים. האמת היא, שכולנו, כולנו, בהתאם לעבודתה ומחקרה של נכדתי מירית, הגיע שאנחנו כולנו יוצאים מאביו של יוסף ליזנסקי, אביו של יוסף ליזנסקי היה האבא של הסבא שלי, זאת אומרת אבא של ישראל ליזנסקי; הוא הגיע לארץ כשבע שנים אחרי שסבי הגיע. זאת אומרת משפחתו

-...אמא שלך.

כן, משפחתו נספתה בשריפה באוקראינה, ומשפחתי הגיעה מסביבות קייב, מעיריה שקראו לה "ביירצקוב" - ברוסית, כלומר הכנסייה הלבנה. והיהודים קראו לה - "הטומאה הלבנה"; "שוורע טמאה" - בידיש אבל כלומר: "הטומאה הלבנה", ולא הכנסייה הלבנה. אנחנו יוצאי "ביירצקוב" שבסביבות קייב. אומרים לי שמשפחת אבי, רבנים ממשפחת ימבולסקי, היו רבנים רבים בקייב. יש, אמנם הרבה ימבולסקים בארץ כאן, אבל לא היה לנו קשר איתם. ויש גם ממשפחתנו, בביצרקסקי; כמו שסיפרתי לכם, היה עוד את מוסולבסקי ואדלמן, כך שאמא טענה שהמשפחה שלנו היתה ענפה.

-ויוסף ליזנסקי ...

ויוסף ליזנסקי, יוסף ליזנסקי, הוא בן חורג לסבי. אח חורג לסבי; הוא לא מאם אחת. כלומר, סבי... האבא של סבי נשא אישה שניה, כך שיוסף ליזנסקי הוא בן של אישה שניה. הוא אח חורג של סבי. וכך קרה שהוא היה כל כך צעיר. עתה, אחותי סיפרה שתמיד זכרה איך סבי היה יושב, אבא של סבי, היה במטולה; והנה כשאמא שלי

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שיינמן מיבנאי, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: סבת התשמ"ט

חלתה והיא נסעה לבית החולים של המסיון בצפת, אז אבא של יוסף
לישנסקי, עלה אליה לצפת, ואמר לה שהוא משאיר את יוסף אצלה, והוא
לא יכול להיות במושבה בלעדה, כשסבי כבר היה בפתח תקוה, והוא לא
יכול להשאר בעצמו, איו מי שיטפל בו, יבשל לו, ישמח ויחיי חישוב בגליל
כל הזכויות שמורות

לכלחה ואורי שרפמן
בתיאור יבנאי טל. 0675488

-ואביו של יוסף?

יעקב טוביה, ואני נקרא "יעקב" על שמו. וטוביה - בנו של
יוסף, נקרא טוביה. זאת אומרת - גם אני, אני וטוביה לישנסקי,
נקראים על שם אביו של יוסף לישנסקי, אבא של סבי. קוראים לי גם
מרדכי, ואני נקרא על שם בעלה של דודתי - חנה משאן-חאי, שהוא
מרקו, שהוא נפטר בשאן-חאי. כך שאני נקרא יעקב מרדכי, על שם
אביו של יוסף לישנסקי, ובעלה של חנה - דודתי. טוב, אני גם רוצה
לספר לכם ...

-איך היה היחסים של יוסף לישנסקי עם המשפחה שלה?

יוסף לישנסקי, לפי מה שאמא סיפרה, היה בחור מלא עליזות.
היה ... היתה אומרת: "אני מלבישה את כל הילדים שלי בבגדים
סבים". על יוסף לישנסקי: - "אע זינג שאער". והילדים שלי, אחרי
כמה שעות מתלכלכים כמו אלה, והיה מספר... והיא סיפרה לי פעם
שהוא היה נוהג לרדת למעיין למלא מים, והוא היה כאילו בנו של
המוכתר, זאת אומרת - מבית המוכתר - לא היה מחכה ש... בתור. היה
רוצה באמת ... היה לבוש, היה חייב למלא לפני כולם. אם לא נתנו
לו, היה רב עם כולם, מגלגל גם, בדרך כלל היה מתאבק עם כולם,
רוכב יותר טוב מכולם, ולא היה מי שיעמוד בדרכו. הוא היה גם

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שמשון מיבנאל, והם רכוש הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: סבת התשמ"ט

תלמיד מוצלח. מסופר גם גן, הרי, שלחנו אותו... שלחו אותו ללמוד
בסמינר בירושלים. אבל אי אפשר היה לכלכל אותו כי לא היה לנו
כסף. וגם מספרים ש... היא מספרת שהוא ירד למצרים, לעבוד במטעי
הכותנה, והיה מידי פעם בפעם, שולח גם קצת כסף הביתה, לאמא שלי.

-מי מהאחים שלך, היה בגילוי?

אני חושב שבגילו - היתה עטרה. עטרה או שרה; עטרה - אני לא
יודע. ואני לא יודע מי היה בגילו. האמת היא... יש... מספר
גם כן, אחי ישראל, בקשר לעניין של מנחמיה - שהוא היה באותה
התקופה גם לומי, ירמיהו פייגליון, היו באותה תקופה במנחמיה,
שהעלילו עליו כאילו שהוא היה אז זה שהרג את הערבי. אבל זה לא
היה כך. האמת היא בדיוק כמו היום: לנו, ילידי הארץ, יש השקפה
אחרת. הויכוח הוא בין פולניה לישראל. מה תפיסת עולמם של אנשי
הרובשקות, ומה תפיסת עולמם של אנשי... האנשים הישראלים. זאת
אומרת בדיוק כך ארעו: אני רואה גם בתפיסתו היום - של בגין -
כפולני - כשלא מכיר את הערבים, ובדיוק באותה תפיסה שמישהו אחר
שכן מכיר את הערבים ויודע בדיוק מה הם; זאת אומרת ההומניות,
והדברים האלה, זה אחד; ועם ערבים, זה דבר אחר. גם מנחם שאופמן,
יש לו דעה אחרת, גם אני אחרת; וגם אתם, אולי אחרת מאשר כל אלה
שיושבים... ואנשי... איך אומרים - "מה יפית" או "יפי הנפש".
ההומניות איננה קיימת בדת האיסלם. ולא קיימת. אפילו לא ביתו
של מנחם, שהיא "יפת נפש" - אני חושב שהמצאיות רחוקה מאתם.
במהותה של הדת האיסלם, אנחנו נטע זר. זה לא יעזור שום דבר.

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שצבמן מיבנאל, והם רכוש הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

אם נחזור עוד לסבריה, שאלת אותי על יוסף לישנסקי; אני יכול רק לומר לד שעל מיטת חוליו - בסבריה - של אבא שלי, היה אומר ליו יעקב בני, אם יצא לד לעשות חשבון עם יוסף נחמני, תעשה את החשבון. הכסף של יוסף לישנסקי, עוד אצל יוסף נחמני. אני לא ידעתי, שיחקתי גם עם הבנים של סיניסנוב, שיחקתי והייתי בצופים יחד עם הבן של יוסף נחמני, ולא סיפרו לי בבית על הדברים האלה כהוא זה. ואבי - חבר אחד אמר ליו: "הכסף - של יוסף לישנסקי". עכשיו, המעניין - כל הסיפורים - יוסף לישנסקי מסר את אנשי השומר - לי כבן משפחת לישנסקי - ומפי אמא שלי ששמעתי, ומפי אבא שלי שסיפר לי - לא נראה דברים מתקבלים על הדעת. איך הוא יכול היה למסור - כשהוא היה שבוי בידי "השומר"? שמרו עליו בתל חי, ושפצ'ל ארליך הלך - ירה בו על יד התנור, וזה היה מאורגן עם סיניסנוב, עם נחמני, שתורקים יבואו לאסוף אותו. והוא היה פצוע, חזר אלינו הביתה, כשעטרה גולדברג, ועטרה - אחותי וכוודאי גם אני - ישננו בחדר הפנימי, בחדר השינה. אני לא התעוררתי, אינני זוכר, אבל עטרה גולדברג ועטרה אחותי התעוררו; יוסף נכנס פצוע, רצה לקחת מגבת או להתחכות בבית - כשישבו שני ג'נדרמים תורקים ושני אנשי "השומר" בחדר הפנימי, והעוזרת הערבית, הנה, אל נכון הרגישה שהוא נכנס, ועטרה שיישנה ולא שמה לב, ואמא הלכה לקרוא לגודלברג בכדי לראות מה לעשות, ולטעניו יצא בחוץ והוא שמע את כל ההילולא שמדברים על... שאלו אותו: "מה יש?" אמרו שהפרה מתקשה להמליטן ילד לקרוא לגודלברג. כשגודלברג יחד עם אמא שחזרו, הוא כבר לא היה. איך הוא עלה את החומה של המושבה, ואיך הוא ירד, ואיך הוא יצא - עד היום, קשה לי להבין איך הוא טיפס

יכרוננות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרמון מיבנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

ואיך הוא עלה כשהוא היה פצוע. עטרה, אחותי מספרת שהוא חזר, מאחורי החומה, ונכנס לאותו חייט וולף שגר בביתו, ברפת של וויינשטיין, והוא צייד אותו בלחם ומים, ונעלם. עכשיו, כל הסיפורים של הלשנה ותפיסה - עוד לא היו, כי הוא עוד לא נתפס, והוא עוד לא היה בידי התורקים. וכשהוא היה כבר בבית הסוהר בנצרת, או כשהוא היה בעכו, בדמשק - הרי אנשי "השומר" כבר ישבו. הם כבר היו יחד איתו. ואני רוצה רק לחזור, שלושים שנה, בחנוכה, שלושים שנה אחרי תלייתו של יוסף לישנסקי; יעקב לישנסקי, בן למשפחת לישנסקי, נתמנה למושל צבאי של הגליל - בנצרת, באותו מקום שאיש "השומר" איבד את עצמו לדעת - כשיוסף לישנסקי הגיע למאסר, זה היה שלושים שנה אחרי תלייתו של לישנסקי, אחד מבני לישנסקי הגיע לאותה שררה, בנצרת, בתור מושל צבאי. ובכו, יוסף בוודאי ובוודאי - כשאסרו את כל אנשי "השומר", אסרו גם את ארליך על הכשלו. לימים, סיפר לי גרינקר, מיסוד המעלה, ששפצ'ל התחבא אצלם שלושים... שלושה חודשים ביסוד המעלה בביקתה, ביסוד המעלה ולא ידעו איפה הוא. אחר כך, הוא ירד מהארץ - שפצ'ל, ואת יוסף רדפו. רדפו אותו, את משפחתו, ואת משפחתו רדפו - לא נתנו להם אפילו מקום מגורים. התעללו בהם. אבל לא נראה לי... ונראה לי דבר אחד; בכסף שיוסף לישנסקי הביא, שיחדו ושיחררו רבים מאנשי "השומר". אבל לא נתנו כסף - מתוך פחד - מתוך פחד - לא נתנו כסף, לא דיזנגוף, ולא רופין ולא נחמני. כל אלה לא נתנו; ואפילו יוסף, אפילו צבי ניסנוב כאשר הוא בשידור של המרדף, בלב שקט אומר: "תהרוג אותי!" לא היה בעיה מפני שהם, בדמם - זה היה. אבל אני גם אומר - באחת ההרצאות שלי, כשדיברתי על אשר ארליך,

ארכיון היישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלחה ואורי שרמון
בית גן יבנאל טל. 06750488

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרבוך מ"בנאל, והם רכשו הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: סבת התשמ"ט

אני מספר - למרות שבנו של אשר ארליך הכניס בספרו אשר היה -
דברים לא נכונים על יוסף לישנסקי, אמר לי ארליך, והראה לי את
הצלקות של הביצים הקשות שהכניסו תחת בית שיחיו, והוא אמר לי:
"יעקב, תהיה גאה, יוסף לישנסקי היה גיבור, בו נאמו לעמו ולארצו,
ולא הכל כפי שמדברים." מכל מקום, יוסף האמין בתקומת ישראל, הוא
התחנך בבית, בבית של אבא שלי, על השיר העברי, על השפה העברית,
על אהבת המולדת, וזה רק היה טבעי שהוא ראה את הדברים אחרת מאשר
הם ראו את הדברים. הוא היה - בדמו היה עניין תקומת ישראל,
מדינת ישראל. הוא הבין שלא יכולים להיות שני עמים במקום אחד.
והמציאות היא כזו. כל הסיפורים על בגידות ודברים אלה, היום
אנחנו מדברים על אנשים מבוגרים - אני לא חושב, אם גבר אחד היה
נמצא ביחידות עם אישה נאה, כמו שרה אהרונסון, בתקופה כזו - היה
נוהג אחרת. אולי היה נוהג בדרך אולי יותר קיצונית מאשר כל
החבר'ה. כך, כל הדברים האלה, נראים לי היום כקנאה, או צרות
עין, ודברים האלה; אבל הדברים הם גם טבעיים. גם אנחנו היינו
בתפקידים, ומי מאיתנו לא חשב או חושב לרגע אחד בתנאים כאלה.

עכשיו, שימו לב! אסרו אנשי - "שומר". אסרו... את יצחק
שואפמן, שהוא בו משפחתו של יוסף לישנסקי - לא אסרו. את מאיר
לישנסקי, שהוא נשא את שם לישנסקי, מוכתר המושבה, שיוסף היה בבית
שלהם - לכי הדעות - לא אסרו. לא אסרו את אבא שלי' התורקים לא
אסרו אותם. ההיפך! הוא נשאר כמוכתר על מקומו, לשרת את המשטר
התורקי.

זכרונות אלה הועברו לכתב מהקלטות זקני היישוב בגליל.
אלה נעשו ע"י אורי שרפמן מיבנאל, והם רכוש הפרטי.
הם נמסרו באדיבותו לארכיון כנרת המושבה.
תאריך: טבת התשמ"ט

-מה קרה?

כלומר, אסרו את אלה שהיו... שנגעו בדבר. הם ידעו. כי התורקים, גם הם ידעו. כי לא הכל בא מצד יוסף לישנסקי. הדברים נמסרו לאו דווקא אצל יוסף. יש... כנראה שהדברים היו ידועים לתורקים. במגעם של אנשי "השומר" - בלהיטותם למסור את לישנסקי, יתכן שהם נחשפו יותר מאשר אחרים. ומדוע לא אסרו את אבא שלי? הם ידעו שהוא היה. אבל לא אסרו את גולדברג; במשפחתו, לא אסרו איש. הרי זה באמת שאלה' זו שאלה' מאיר לישנסקי היה מוכתר המושבה, איש קרוב של לישנסקי; לישנסקי היה אצלם בבית, פצוע, ולא אסרו אותו. ואמר לי אביו "אם יהיה...". כי מה קרה? - ביום שיוסף לישנסקי בא למסולה, לבקש עיצה מאבא שלי, אבא נסע עם אחי ישראל לאוניברסיטה בבירות, לרשום אותו לבית הספר, לא היה בבית. כך שלו היה, יתכן שכל העניינים האלה - היה לו מפנה אחר לגמרי. כי הוא רצה לבוא להתייעץ איתו - מה לעשות, ולאן לעשות.

ארכיון ותיקי היישוב בגליל
כל הזכויות שמורות
לבלחה ואורי שרפמן
בית גן יבנאל טל 06750488